

**Konkordát
mezi Apoštolským stolicí a Polskou republikou**

Apoštolský stolec
a Polská republika

- přejíce si upravit trvale a harmonicky vzájemné vztahy,
- berouce v úvahu skutečnost, že katolické náboženství vyznává většina polského obyvatelstva,
- podtrhující poslání Katolické církve, úlohu, již církev sehrála v tisícileté historii polského státu, jakož i význam pontifikátu Jeho Svatosti Jana Pavla II. pro současné dějiny Polska,
- zvažující rozhodující důležitost znovunabytí nezávislosti a suverenity polského státu a pečující o jeho rozvoj,
- potvrzující významný přínos církve pro rozvoj lidské osoby a upevnění morálky,
- vedeny zmíněnými hodnotami a obecnými zásadami mezinárodního práva, jakož i zásadami týkajícími se respektu k lidským právům a základním svobodám i odstranění všech forem nesnášenlivosti a diskriminace z náboženských důvodů,
- majíce za to, že rozvoj svobodné a demokratické společnosti je založen na respektu k důstojnosti lidské osoby a jejím právům,
- zohledňující novou organizační strukturu církve v Polsku, stanovenou papežskou bulou „Totus Tuus Poloniae populus“,

zohledňující, Polská republika své ústavní principy a zákony, a Svatý stolec dokumenty II. vatikánského koncilu ohledně náboženské svobody a vztahů mezi církví a politickými společenstvími i normy kanonického práva, rozhodly se uzavřít tento konkordát.

Za tímto účelem se Apoštolský stolec, zastoupený Jeho Excelencí monsignorem Józefem Kowalczykem, titulárním biskupem heraklijským, apoštolským nunciem ve Varšavě, a Polská republika, zastoupená Jeho Excelencí panem Krzysztofem Skubiszewským, ministrem zahraničních věcí, se společně dohodly takto:

Článek 1

Polská republika a Apoštolský stolec potvrzují, že stát a Katolická církev jsou každý ve své oblasti nezávislý a autonomní, a zavazují se k plnému uznávání této zásady ve svých vzájemných vztazích a ke spolupráci na rozvoji člověka i obecného dobra.

Článek 2

Aby byly vztahy mezi smluvními stranami zachovány a posíleny a aby strany uskutečňovaly jim svěřené poslání, apoštolský nuncius bude sídlit jako doposud v hlavním městě Polska a mimořádný zplnomocněný velvyslanec Polska u Apoštolského stolce bude sídlit v Římě.

Článek 3

Polská republika zaručuje Katolické církvi a jejím právníkům a fyzickým osobám svobodu styků a komunikace s Apoštolským stolicí, s biskupskými konferencemi a partikulárními církvemi, jakož i mezi sebou i s jinými složkami, institucemi, organizacemi a osobami jak tuzemskými, tak zahraničními.

Článek 4

1. Polská republika uznává právní subjektivitu Katolické církve.
2. Polská republika také uznává právní subjektivitu všech teritoriálních a personálních církevních institucí, které mají tuto subjektivitu na základě kanonického práva. Církevní autorita o nich podá náležité oznámení příslušným státním orgánům.
3. Na žádost církevní autority mohou získat, v souladu s polským právem, právní subjektivitu také další církevní instituce.

Článek 5

Stát respektuje právo na náboženskou svobodu a zaručuje proto Katolické církvi, bez ohledu na obřad, svobodné veřejné vykonávání jejího poslání, jakož i výkon jurisdikce, řízení a spravování vlastních záležitostí v souladu s kanonickým právem.

Článek 6

1. Příslušné církevní autoritě náleží vytváření vlastních struktur církve; zejména zřizování, změna a rušení církevních provincií, arcidiecézí, diecézí, vojenského ordinariátu, apoštolských administratur, personálních a územních prelatur, územních opatství, farností, institutů zasvěceného života a společností apoštolského života i ostatních církevních právnických osob.
2. Žádná část polského území nebude věleněna do diecéze nebo církevní provincie se sídlem vně hranic Polské republiky.
3. Žádná diecéze se sídlem v Polské republice nebude rozšířena za hranice polského státu.
4. Biskup, který náleží k Polské biskupské konferenci, nebude členem národní biskupské konference jiného státu.
5. Biskup, který není polským občanem, nebude členem Polské biskupské konference. Nebude také vykonávat jurisdikci v Polské republice, s výjimkou legátů nebo jiných papežských vyslanců.

Článek 7

1. Církevní úřady jsou obsazovány příslušnou církevní autoritou v souladu s ustanoveními kanonického práva.
2. Jmenování a odvolávání biskupů přísluší výlučně Apoštolskému stolci.
3. V Polsku bude Apoštolský stolec vybírat biskupy mezi duchovními, kteří jsou polskými občany.
4. Dříve než Apoštolský stolec zveřejní jmenování diecézního biskupa, oznámí jeho jméno důvěrně a ve vhodné době vládě Polské republiky. Učiní se vše proto, aby toto sdělení bylo učiněno co nejdříve.

Článek 8

1. Polská republika zaručuje Katolické církvi svobodu výkonu kultu v souladu s článkem 5.
2. Organizace veřejného kultu náleží církevní autoritě podle ustanovení kanonického práva a v souladu s příslušnými ustanoveními polského práva.
3. Stát zaručuje nedotknutelnost míst, určených církevní autoritou k výkonu kultu a k pohřbívání zesnulých, a pouze k tomuto účelu. Z důležitých důvodů a po dohodě s příslušnou církevní autoritou lze určit tato místa k jiným účelům. Toto ustanovení neznamená omezení polského zákona o případech vyvlastnění v souladu s ustanoveními mezinárodního práva.

4. Výkon veřejného kultu v jiných místech než uvedených v odstavci 3 nevyžaduje zmocnění veřejných autorit, pokud příslušné normy polského práva nestanoví jinak, zejména z důvodů bezpečnosti a veřejného pořádku.

5. Veřejná autorita může činit nezbytná opatření v místech zmíněných v odstavci 3 i bez předběžného oznámení církevní autoritě, je-li to nezbytné pro ochranu života, zdraví nebo majetku.

Článek 9

1. Dny pracovního klidu jsou neděle a následující svátky:

- 1) 1. leden – Slavnost Matky Boží Panny Marie (Nový rok),
- 2) Velikonoční pondělí,
- 3) Slavnost Nejsvětějšího těla a krve Kristovy,
- 4) 15. srpen – slavnost Nanebevzetí Panny Marie,
- 5) 1. listopad – Slavnost Všech svatých,
- 6) 25. prosinec – slavnost Narození Páně,
- 7) 26. prosinec – druhý den vánočního oktávu.

2. Výše uvedený výčet může být rozšířen dohodou smluvních stran.

Článek 10

1. Od okamžiku svého uzavření má kanonické manželství účinky manželství uzavřeného v souladu s polským právem, jestliže

- 1) mezi nupturienty nejsou překážky vyplývající z polského zákonodárství,
- 2) u příležitosti slavení manželství učiní nupturienti souhlasný projev vůle směřující k takovým důsledkům,
- 3) a uzavření manželství bylo zapsáno do občanských matrik jako oznámení státnímu úřadu do pěti dnů od uzavření manželství; uvedená lhůta bude prodloužena v případě nedodržení z důvodu vyšší moci, dokud tato trvá.

2. Příprava na uzavření manželství zahrnuje poučení budoucích manželů o nerozlučitelnosti kanonického manželství a o ustanoveních polského práva ohledně účinků manželství.

3. Rozhodování o platnosti kanonického manželství i o jiných manželských kauzách, stanovených kanonickým právem, přísluší výlučně církevní autoritě.

4. Rozhodovat o manželských kauzách ohledně účinků, stanovených polským právem, náleží výlučně státním soudům.

5. Otázka oznamování rozsudků uvedených v odstavcích 3 a 4 může být předmětem postupu podle článku 27.

6. Aby byl tento článek uveden do praxe, budou provedeny nezbytné změny v polském zákonodárství.

Článek 11

Smluvní strany prohlašují společnou vůli spolupracovat na ochraně a respektu k instituci manželství a rodiny jako základu společnosti. Obě zdůrazňují hodnotu rodiny, přičemž Apoštolský stolec ze své strany potvrzuje katolické učení o důstojnosti a nerozlučitelnosti manželství.

Článek 12

1. Uznáváje právo rodičů na náboženskou výchovu dětí a zásadu tolerance, stát zaručuje na veřejných školách prvního i druhého stupně a v mateřských školách, řízených orgány veřejné správy, organizování výuky náboženství v rámci příslušného školního nebo předškolního učebního programu.

2. Program výuky katolického náboženství a učební testy budou zpracovány péčí církevní autority, která s nimi seznámí příslušnou veřejnou autoritu.

3. Vyučující náboženství musí mít pověření (*missio canonica*) diecézního biskupa. Odvolání tohoto

pověření má za následek ztrátu oprávnění vyučovat náboženství. Kritéria pedagogické přípravy i formy a způsoby, jak se absolvuje tato příprava, bude předmětem dohod mezi příslušnými veřejnými autoritami a Polskou biskupskou konferencí.

4. Ohledně obsahu náboženské výuky a výchovy mají vyučující náboženství zachovávat církevní zákony a ustanovení; v ostatním mají dodržovat státní zákony.

5. Katolická církev požívá svobodu v pořádání katechezí pro dospělé, včetně vysokoškolské duchovní služby.

Článek 13

Katolickým dětem a mládeži, účastníci se táborů pro mládež nebo jiných forem společného letního pobytu, je zaručeno vykonávání náboženských úkonů, zejména účast na mši svaté o nedělích a svátcích.

Článek 14

1. Katolická církev má právo zřizovat a provozovat vzdělávací a výchovná zařízení, zejména mateřské školy a školy všech stupňů, v souladu s ustanoveními kanonického práva a podle zásad určených příslušnými zákony.

2. Při uskutečňování minimálního programu povinných vyučovacích předmětů a při vydávání úředních dokumentů se tyto školy řídí podle ustanovení polského práva. Avšak v uskutečňování programu výuky jiných předmětů se tyto školy řídí církevními ustanoveními. Polské právo rozhoduje o veřejném charakteru těchto škol a ústavů.

3. Učitelé, vychovatelé a ostatní zaměstnanci, podobně jako žáci škol a chovanci ústavů, o nichž pojednává odst. 1 – jsou-li tato zařízení veřejná nebo postavena na roveň veřejným – požívají týchž práv a mají tytéž povinnosti, které náleží obdobným osobám ve veřejných školách a ústavech.

4. Školy a ústavy, o nichž pojednává odst. 1, budou subvencovány státem a orgány územní samosprávy podle kritérií stanovených příslušnými státními zákony.

Článek 15

1. Polská republika zaručuje Katolické církvi právo zřizovat a svobodně provozovat vyšší školy, včetně univerzit, autonomních fakult, velkých seminářů a také ústavů vědeckého bádání.

2. Právní status vysokých škol uvedených v odst. 1 i způsoby a lhůty státního uznání jejich akademických stupňů a hodnotí i právní status fakult katolické teologie na státních univerzitách upravují dohody mezi vládou Polské republiky a Polskou biskupskou konferencí, pověřenou Apoštolským stolcem.

3. Papežská teologická akademie v Krakově a Katolická univerzita v Lublině jsou subvencovány státem. Stát zváží otázku finanční podpory samostatných fakult, o nichž pojednává odst. 1.

Článek 16

1. Duchovní služba o vojáky katolického vyznání v činné vojenské službě, včetně vojáků z povolání, je vykonávána vojenským biskupem v rámci vojenského ordinariátu, v souladu s kanonickým právem a statutem, schváleným Apoštolským stolcem po dohodě s příslušnými autoritami Polské republiky.

2. Vojákům uvedeným v odst. 1 je zaručena možnost svobodné účasti na mši svaté o nedělích a svátcích, není-li v rozporu se závaznými služebními povinnostmi.

3. Kněží, jáhni i členové institutů zasvěceného života a společností apoštolského života po věčných slibech jsou určeni do zálohy. Bohoslovcům a těm, kdo složili časné sliby, i novicům je odložena vojenská služba, aby mohli dokončit svá studia.

4. Kněží určení do zálohy mohou být povoláni na vojenském cvičení pouze za účelem zaškolení do výkonu funkce vojenského kaplana na žádost příslušného církevního představeného.

5. V případě všeobecné mobilizace nebo války určí církevní autorita doplňující počet kněží pro službu vojenských kaplanů; také jáhnů, bohoslovců a členů institutů zasvěceného života a společností apoštolského života pro zdravotnickou službu nebo pro civilní obranu.

Článek 17

1. Osobám pobývajícím v nápravných, výchovných a resocializačních zařízeních, jakož i v domovech sociální péče a pomoci a v jiných ústavech a střediscích tohoto druhu, zaručuje Polská republika podmínky pro výkon náboženských úkonů a pro využívání duchovní služby.

2. Osobám uvedeným v odst. 1 je zaručena zejména možnost účasti na nedělní a sváteční mši, na katechezi a na duchovních obřadech, jakož i využívání individuální duchovní služby, avšak s přihlédnutím k účelu pobytu v příslušných zařízeních.

3. Pro realizaci práv osob uvedených v odst. 1 určí diecézní biskup duchovní, s nimiž příslušná civilní instituce uzavře náležitou smlouvu.

Článek 18

Vzhledem k nezbytnému zaručení pastorační péče o národnostní menšiny přísluší diecézním biskupům rozhodovat o organizaci pastorační služby a katecheze ve vlastním jazyku těchto menšin.

Článek 19

Polská republika uznává právo věřících sdružovat se dle norem kanonického práva pro tímto právem vymezené cíle. Pokud taková sdružení svou aktivitou zasahují do oblastí regulovaných polským právem, podléhají také tomuto právu.

Článek 20

1. Katolická církev má právo svobodně tisknout, publikovat a rozšiřovat jakékoli publikace týkající se jejího poslání.

2. Katolická církev instituce mají právo vlastnit a provozovat vlastní sdělovací prostředky a také vysílat programy ve veřejnoprávním rozhlase a televizi podle ustanovení polského práva.

Článek 21

1. Příslušné církevní instituce mají právo vykonávat, každá podle své povahy, misijní, charitativní a sociální činnost. K tomu účelu mohou mít organizační struktury a pořádat a pořádat veřejné finanční sbírky.

2. Ustanovení polského práva o veřejných peněžních sbírkách se neuplatní v případě sbírek na účely náboženské, církevní, charitativně sociální, vědecké, vzdělávací a výchovné, i na udržování duchovních a řeholníků, jestliže se uskutečňují v církevních prostorách, v kaplích a za okolností, určených zvykem v dané oblasti a tradičně ustáleným způsobem.

Článek 22

1. Činnost, kterou vyvíjejí církevní právnická osoby za účely humanitárními, charitativně-sociálními, vědeckými a výchovně-vzdělávacími, je právně postavena na roven obdobným činnostem, vyvíjeným civilními institucemi.

2. Ve finančních otázkách týkajících se církevních institucí, církevního majetku i kléru ustanoví smluvní strany, vycházejíce z polského zákonodárství a z platných církevních norem, zvláštní komisi, která připraví nezbytné změny. Nová úprava zohlední potřeby církve, berouc v úvahu její poslání a současnou praxi církevního života v Polsku.

3. Veřejným autoritám budou oznámeny církevní instituce kompetentní pro otázky uvedené v odst. 2.

4. Polská republika v rámci možností poskytuje hmotnou podporu oprav a restaurování posvátných památkových objektů a k nim náležejících budov i uměleckých děl, které jsou součástí kulturního dědictví.

Článek 23

Církevní právnické osoby mohou nabývat, vlastnit, užívat a zcizovat nemovitý i movitý majetek, a také získávat a zcizovat vlastnická práva podle ustanovení polského práva.

Článek 24

Církev má právo stavět, rozšiřovat a opravovat posvátné a církevní budovy i hřbitovy – v souladu s polským právem. O potřebě výstavby kostela nebo zřízení hřbitova rozhoduje diecézní biskup nebo příslušný ordinář. Příslušné církevní autority přistupují ke stavbě posvátných a církevních budov nebo ke zřízení hřbitova poté, co získaly nezbytná úřední povolení.

Článek 25

1. V každé diecézi zřídí diecézní biskup komisi pro spolupráci s příslušnými veřejnými autoritami za účelem ochrany kulturních památek národního významu i archivních nebo uměleckých dokumentů, nacházejících se v posvátných a církevních budovách.

2. Příslušné veřejné autority a Polská biskupská konference vydají normy o zpřístupnění kulturních památek, které jsou ve vlastnictví nebo ve správě církve.

Článek 26

Církevní právnické osoby mohou zřizovat nadace. Tyto nadace se řídí ustanoveními polského práva.

Článek 27

Otázky, které si vyžádají nová nebo doplňující řešení, budou upraveny novými úmluvami mezi smluvními stranami nebo dohodami mezi vládou Polské republiky a Polskou biskupskou konferencí, zmocněnou Apoštolským stolcem.

Článek 28

Smluvní strany budou usilovat o diplomatické řešení případných vzájemných sporů ohledně výkladu nebo aplikace ustanovení tohoto konkordátu.

Článek 29

Tento konkordát podléhá ratifikaci. Vstoupí v platnost jeden měsíc po dni výměny ratifikačních listin.

Tento konkordát byl vyhotoven ve Varšavě 28. července 1993 ve dvojím originále, v jazyce polském a italském; obě znění texty jsou stejně autentická.

Na dosvědčení toho podepsali zplnomocněnci smluvních stran tento konkordát a opatřili jej svými pečeti.

za Svatý stolec
+ Józef Kowalczyk

za Polskou republiku
Krzysztof Skubiszewski

Ratifikační listiny smlouvy uzavřené mezi Svatým stolcem a Polskou republikou byly vzájemně předány a přijaty ve Vatikánu dne 25. března 1998. Smlouva tedy vstoupila v platnost dne 25. dubna [1998] podle ustanovení článku 29 téže smlouvy.